

CENA BRONISLAVY MÜLLEROVÉ

Program pro Českou republiku a Slovenskou republiku

21. ročník vyhlašuje Vzdělávací nadace Jana Husa ve spolupráci se Společností Ferdinanda Peroutky, z.s.

Smysl programu

Soutěž připomíná zásluhy žen a mužů – málo známých, a dnes už téměř bezejmenných, kteří se podíleli na tvorbě, technické produkci, reprodukci a distribuci nepovolených tiskovin (tzv. samizdatu) v době nesvobody v letech 1948–1989. Je určena pro studenty středních škol, kteří prokážou svou literární prací libovolného žánru schopnost samostatného přemýšlení o svobodě slova a odpovědnosti ve veřejném životě.

Komu je program určen

Soutěž je určena pro studenty středních škol.

Příhláška do soutěže

Příhláška obsahuje základní údaje vyplněné do webového formuláře. A jako přílohu (v jednom souboru PDF, v celkovém rozsahu do 10 normostran) **literární práci**. Student si může vybrat z následujících zadání a je povinen u své přihlášky/práce uvést konkrétní vypsání téma, ke kterému se jeho práce vztahuje.

Témata vypsání Vzdělávací nadací Jana Husa (VNJH)

1) **Úvaha** nebo **esej** na téma svobody slova výslovně se vztahující k následujícímu textu. K textu nepřistupujte jako ke sledu tvrzení, se kterými někdy souhlasíte, jindy ne. Snažte se ho číst z perspektivy autora a předpokládejte, že jde o smysluplný, vnitřně jednotný celek.

Mým hlavním cílem v tomto článku je uplatnit úvahy o pravdě, jejím objevování a šíření v otázkách svobodného projevu a veřejných vystoupení v politických souvislostech. Uplatnění těchto úvah na otázku sebeklamu ovšem s tímto účelem též souvisí. V případě politiky existuje pochopitelně mnoho potenciálních klamajících a mnoho potenciálně klamaných, což jsou jednoduše zcela odlišní lidé, a značná část diskuse se bude nezbytně soustředit na otázku, jak těm prvním ztížit život. Je tu však také významný fenomén kolektivního sebeklamu, kde (jako v případě osobním, pojmem-li to jen o trochu vážněji) spolu klamající i klamaný kují pikle, k čemuž se ještě vrátíme.

(Bernard Williams: Pravda, politika a sebeklam. In Na počátku byl čin. Pavel Mervart 2011, s. 238)

2) **Svoboda odpovědnosti, odpovědnost svobody**

Strukturovaný esej o vizi společnosti, v němž žijí (obec, stát, jiné společnosti). Vyplývá pro mě nějaká odpovědnost za její správu, fungování, budoucnost? Pokud ano, jaká? Čím je dána její existence, jakou mám představu o jejím naplňování? Anebo povinnost a odpovědnost vůči celku neexistuje? Jaké je zdůvodnění/oprávnění takového postoje?

3) **Homo est creatura indeterminata, quae in infinito infinite seipsam agens** (Johann Amos Comenius, *Consultatio*):

Esej inspirovaný světem kolem nás. *Kdo, nebo co rozhoduje o mém (svobodném) životě? Co ovlivňuje „bytí ve svobodě“? aneb Čím přispívám a přispěju ke svobodě své existence?*

Témata vypsaná Společností Ferdinanda Peroutky (SFF)

1) O čem by se mělo psát v mém kraji

Esej o regionech mimo velká města: vyberte si téma z vašeho kraje, které se netýká žádného velkého města a o kterém se podle vašeho názoru nepíše. Může to být příběh málo známého, ale pozoruhodného člověka nebo pozapomenutého zajímavého místa; možná si ve vašem kraji všimnete i nějakého rozšířeného jevu. Proč by se podle vás o něm mělo psát? A proč se podle vás o něm nepíše? Věnujte se oběma těmito otázkám.)

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

2) „Ještě nikdy to neměla mladá generace tak pohodlné, ještě nikdy před ní nebyly tak ochotně otevírány dveře do veřejného života.“

(F. Peroutka: *Rozhovor s mládím*. Přítomnost 15. 10. 1930)

Esej nebo polemická úvaha: Platí autorův citát o dnešní době? Proč ano a proč ne? Pokuste se najít odpověď i na to, jaké konkrétní příklady ze své doby mohl mít autor na mysli.

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

3) Slabý hlas demokracie

Esej či životopisná sonda napojená na konkrétní dílo a osud novináře usilujícího o svobodu projevu a zastávajícího demokratické principy i v čase totality nebo jejího nástupu. Prozkoumejte životní období a práci demokratických publicistů či publicistek píšících v letech 1945 až 1948 – vyberte si jednu osobnost, jež vás zaujme. Pokud to bude možné, zkuste v eseji o jejich tehdejší práci přidat něco nového, co ještě nikdo před vámi takto nenapsal. Zamyslete se, zda by jejich texty obstály, kdyby vycházely dnes, a proč. Existuje podle vás i dnes publicista či publicistka upozorňující na témata, která většina přehlíží? Pokud ano, čím to podle vás je, že jejich hlas zůstává osamělý?)

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

Výše ceny

Cena ve výši 10 tis. Kč se uděluje nejvýše osmi soutěžícím, a to bez stanovení pořadí. Spolu se studenty bude oceněn i učitel vedoucí přihlášenou práci poukázkou do knihkupectví v hodnotě 1 tis. Kč.

Výběr oceněných

VNJH i SPF jmenují každá svou nejméně tříčlennou komisi, která navrhne soutěžící k ocenění. O udělení cen na návrhy komisí rozhoduje Správní rada VNJH.

Těmům studentovi může být cena udělena jen jednou.

Přihlášení

Soutěž bude vypsána na webových stránkách VNJH i SFP i na sociálních sítích.

Přihlášky budou přijímány pouze ve VNJH, která literární práce s tématy vypsanými SFP předá SFP k hodnocení.

Inspirace

Prosíme úspěšné žadatele, aby nám občas napsali, kam se dostali, čemu se nyní věnují. Bude to pro nás inspirací.

Časový harmonogram

Vyhlášení soutěže: 1. 7. 2025

Uzávěrka žádostí: 1. 2. 2026

Vyhlášení výsledků: 1. 4. 2026

Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen delegovanými zástupci VNJH a SFP proběhne v dubnu 2026 v Brně. VNJH a SFP si vyhrazují právo dalšího publikačního využití soutěžních prací; všechny soutěžní práce budou archivovány a vítězné práce budou publikovány na webové stránce VNJH a SFP.

Kontakty

Vzdělávací nadace Jana Husa

Cihlářská 15, 602 00 Brno

Kontaktní osoba: Mgr. Jana Švábová

Telefon: 530 331 240

E-mail: jsvabova@vnjh.cz nebo vnjh@vnjh.cz

Webové stránky: www.vnjh.cz, www.ferdinandperoutka.cz